

ТАБУ В РОДИЛЬНІЙ ОБРЯДОВІСТІ ЗАКАРПАТТЯ: ЕТНОЛІНГВІСТИЧНИЙ АСПЕКТ

Анотація. Стаття присвячена аналізу вербальних та невербальних табу в родильному обряді Закарпаття відповідно до структурної організації обрядових дійств. Авторка робить висновок, що етапи традиційного родильного обряду супроводжує розгалужена система заборон у вигляді різних символічних, магічних дій, повір'їв, норм поведінки, які мають на меті захистити немовля та його матір.

Ключові слова: родильний обряд, табу, обрядодія, заборона, повір'я.

У широкому розумінні табу (полінез. *tabu* – заборона) – це будь-яка заборона, порушення якої може призвести до небажаних, а то й катастрофічних наслідків. Дотримання табу зумовлюють позакомовні чинники, зокрема цензурні, культурні, морально-етичні, містично-забобонні, соціально-політичні тощо [5, с. 222]. Дослідники традиційно поділяють табу на два основні типи – невербальні та вербальні, хоча існує велика кількість їх класифікацій за різними критеріями.

Спеціальному вивченню табу в лінгвістичному аспекті присвячено дослідження Ф. Бацевича, Л. Фроляк, О. Кострової, Ю. Зази, Ю. Словської, О. Жвавої та ін. Крім того, опис окремих звичаєвих приписів і заборон знаходимо і в тих мовознавчих працях, що стосуються української обрядовості загалом. Це, зокрема, наукові розвідки М. Бігусяка, В. Дроботенко, В. Конобродської, І. Магрицької, Н. Хібеби, Л. Хомчак, Г. Гримашевич та ін. Однак в українській лінгвістиці бракує спеціальних досліджень табу в родинній обрядовості на говірковому матеріалі, зокрема в ареальному аспекті.

Метою статті є аналіз семантики вербальних та невербальних табу в родильному обряді Закарпаття відповідно до структурної організації обрядових дійств.

Джерелами дослідження слугували власні польові записи, здійснені у 30 н.п. Закарпаття протягом 2010–2018 рр.

Сучасні народні обряди містять багато елементів дохристиянського вірування українського народу, бо, як зауважував І. Огієнко (Іларіон), первісна релігія базувалася переважно на звичаях та обрядах, пов'язаних із міфами. «Ці звичаї й обряди завжди дуже консервативні і з бігом віків мало міняються, тому багато їх перейшло й у християнство, змінивши тільки свою первісну ідею» [7, с. 171]. На думку І. Огієнка, православна людина краще зберегла свої давні обряди, ніж католики, які зазнали більш відчутного впливу церкви. Магічний елемент в обрядах завжди був дуже сильний, і таким він залишається й донині [7, с. 205]. Це підтверджують і численні заборони в сучасній родинній обрядовості загалом та в родильній зокрема.

У фольклорних та етнографічних наукових працях, присвячених ритуалу в традиційній культурі, часто натрапляємо на думку, що родильний обряд відходить у минуле, відмирає, оскільки наші сучасники, «люди культури», стали носіями нових уявлень про світ, якісно відмінних від уявлень «людини архетипічної» [14, с. 167–168]. Однак і новітні дослідження родильного обряду доводять, що він продовжує існувати, хоч і в дуже видозміненому вигляді. Це підтверджують і наші спостереження.

Родильний обряд містить багато архаїчних, магічних елементів, що зберігаються порівняно стійко для забезпечення успішного народження дитини, благополуччя і щастя новонародженого та його матері. Цей обряд традиційно поділяють на три основні етапи: **передродовий, власне родильний та післяродовий.**

Передродові обряди повинні сприяти нормальному протіканню вагітності та доброму самопочуттю жінки. У них найбільше ритуальних, магічних, оберегових дій, повір'їв, заборон. Українці, як і багато інших народів світу, вірять, що між ненародженою дитиною і вчинками її матері існує утаємничений зв'язок. До вагітної жінки завжди ставляться з глибокою повагою і всіляко оберігають її від зайвих переживань та можливих буденних потрясінь, що можуть негативно позначитись на розвитку дитини. Для майбутньої мами існує багато контактних табу, які:

1) обмежують певні дії: [ни мош пириступати через мотузок / бо шийу д'ітїны обмотаїе пуповїна], [ни мош пириступати через рут / ланц кон'а // бо буде берѣмен:а пириношувати д'ітїну / буде носїти дѣуго / ги кїн'] (Негр.); [ни мош чириз рїдо л'їзати / бо кїд' буде хлѣп'їц' / та буде мати вилїку пїц'ку] (Сім.); [ни валѣушно до рѣдуѣ ітї чѣре"з пу"рїх / йакичѣ / там двѣѣ стѣят' / а берѣмен:а їде через н'ї // або стѣятї на порѣз'ї тѣже ни валѣушно] (Вільш.); [ни мож бы"ло в'їшати шат'а / шь"ти / йазати / стрыч'и вѣлѣс'а] (Б.П.); [берѣме"н:ї жо"н'ї ни мош плѣсти гачкѣм таї спїц'ами / бо д'ітїна буде обмотана пуповїноѣ] (Он.); [ни мош часнык садїти // ни мош платати / де мыш погрызла // а пѣзат чѣго / йа ни знїю / ни мош таї]

(Тітк.); [ни мож берéмен':і кра́сти косі́ці / óвочі / фру́кты // а йак укрáла / та ни мош прикладáти до т'і́ла / бо будé знак у д'і́тини] (Тор.); [а коли берéмену ичос' дуже забáгне ўз'áти / та трéба примоўлáти / ни самá биру́ / а самодру́га] (Мон.); [ни мож берéмен':і б́іти дáже мýху / бо ў д'і́тини бде знак на т'і́л'і // так мóйа дон'кá ўб́іла жука́ / та ўхóпилас'а за рýку / а ў д'і́тини на руц'і такóйе п́йатнó / похóжойе на тóго жука́ было] (Тор.); [ни мош т'áшк'і жо'н'і купáтис'а ў р'іц'і // бо д'і́тина / коли́ выросте / та мóже с'а ўтон́іти] (Зап.). Чимало заборон цього типу має суто раціональний характер: [ни мож берéмену́ т'áшко роб́іти / т'áшкóйе пуднимáти] (Мон.); [не" мош сид'і́ти без д'і́ла / бо д'і́тина бде л'інівоў] (Стр., Чер.); [не" мош кра́сити волóс'а / бо то наўре"д́іт' д'і́тин'і] (Тиб., М.Мар., Стр., Чер., Дус.); [завіўжу ни мож роб́іти] (Рак.) та багато ін. Більшість подібних табу дослідники фіксують по всій Україні [3, с. 23; 6, с. 248 та ін.];

2) мають стосунок до мовлення вагітної: [бе"рэме"н':і ни мож вáдитис'а / бо будé д'і́тина нислухн'áна] (В.Вор.); [ни мош слýхати свáду / сважáтис'а / бо д'і́тина будé лихá] (Он.); [кид' с'а жонá нап́удила / ни мож гóйкати / бо будé д'і́тина гыкава] (Тор.); [ни мош тай́іти / ичо т'áшка / бо будé д'і́тина н'і́мá] (Син.); [не" затáйувати бе"ре'ме"н':іс'т' / бо д'і́тинка мóже ўрóди'ти'с'а глухон'імоў] (Тиб., М.Мар., Стр., Дус., Чер.). Водночас, як зауважив М.Тиводар, у більшості закарпатських сіл «жінки якомога довше намагались приховати свою вагітність, щоб їх не зурочили та ворожінням не наслали біди» [11, с. 285];

3) обмежують візуальні контакти: [ни мож нікати на нифáйного чил'áн:ика / бо д'і́тина будé нифáйна] (Син.); [не" запоз'ірувати'с'а на кал'ік / ўс'áкых потвóр / бо сліп'ўс'т' і кал'іцтво мóжуть д'і́тин'ц'і не"ре"датіс'а] (Тиб., М.Мар., Стр., Чер., Дус.); [бе"рэме"н':і ни мож упóз'іроватис'а ў йакýс' тварінку / бо д'і́тина с'а набéрат чирты тóйі тварінкы] (В.Вор.); [не" позі'рати на спáлахы огн'á / пожáр'ўў та бліскавок / бо се мóже при'звэсти до појáвы ў д'і́тини че"рвэных рóд'імок] (Стр., Дус.). Ці табу мають широколокальний характер і, на думку В. Борисенко, містять «очевидні пережитки гомеопатичної магії, в основі якої лежить закон подібності, що, власне, було притаманним багатьом народам світу» [3, с. 23–24];

4) забороняють чи обмежують споживання певної їжі та напоїв: [ни мож рыбу істи / бо казáли / ичо д'і́тина ни бде мочі р казáти] (Зап.); [ни слóб'ін:о вóтку п́іти / бо д'і́тина бде дурнá] (Тор.).

Забороняється також лякати жінок при надії чи зненацька крикнути біля них: [кид' жонá не знáйе / ичо т'áшка / а нап́удила с'а / то д'і́тина будé мáти страх] (Тітк.). Коли вагітну жінку щось (кисле або солодке) [забáжило] (Тиб., М.Мар., Стр.) [забáгло], [закóрт'іло] (усі гов.) і вона попросила

– ніколи не відмовляли. Казали так: [об́ы й ос-тáн':оје / трéба дати́ / бо то ўна не" со'убі́ / а д'і́тин'і]. Якщо хтось не хотів дати, то застерігали: [м́іиши áнцук пос'іч'ут'] (Стр.). На всій території Закарпаття вірять, що в людини, котра відмовить вагітній, миші погризуть одяг. Таке повір'я існує не тільки в усіх українців, а й інших народів, і з'явилося воно, на думку О.Кондратович, спочатку як застереження скупим [9, с. 11]. Якщо ж вагітна соромилася попросити те, що її закортіло, то могла навіть утратити дитину: [была м т'áшка ш'іс'т' м'іс'ац'іў / та п'ішла м на саўтыр'у / а там давали слівы варін'і / но а йа за н́іми ўмира́ла / айбо ган'біламс'а попросіти // коли́ м приішла́ дум'і / та зы́шла ў н'а д'і́тина] (Тор.).

Широко побутують на Закарпатті й табу, які обмежують участь вагітної жінки в інших родинних обрядах чи ритуалах: [берéмен:а жонá / кид' іде́ на пóхорон / та мáйе мáти чел:éну н́ітку на руц'і́ / обы́ д'і́тина не мáла жóўтойе лицé / йак у миртвиц'á // а ц'ул'увáти миртвиц'á йі ни мож] (Реп.). Жінці при надії не дозволяється обходити гріб, вона не може бути присутньою на хрещенні дитини [бо йййі́ с'а д'і́тина туды́ тóже" хре'сті́ла] (Тиб., М.Мар., Стр., Чер., Дус.), не може одягати молоду, прикрашати весільне деревце, щоб нареченій не було так важко в житті, як вагітній. Подібні табу фіксує і М. Бігусяк на Гуцульщині [1, с. 293].

Власне **родильний** етап містить менше заборон, багато з яких уже відійшло в минуле, оскільки зараз ніхто не народжує вдома з допомогою сільської баби (повитухи). Проте нам удалося записати від старших жінок інформацію про табу, яких суворо дотримувалися під час цього етапу. Коли йшли за повитухою, то намагалися ні з ким не зустрічатися і не розмовляти, щоб не було важких пологів чи ускладнень після них. Це правило існувало всюди. Кликали повитуху через вікно надвір, щоби члени її сім'ї чи сусіди не довідались, у котрої з жінок прийматимуть пологи [11, с. 285].

Особливо багато застережень мала процедура відрізання пуповини в новонародженого: [р'ізати п́уна д'і́тин'і не мóже р'ідна мáти / бо то означáйе / ичо она́ с'а в'ідр'ізáйе в'ід ус'бóйі сво́йі родіны] (Тітк.); [бáба-повитў́ха пириўйáзовала пупов́іну зелéноў н́іткоў // б'ілоў ни дай бóже / бо д'і́тина мóже пак д'і́ті́ не мáти / йак выросте // пупóк в'ідр'ізáли косóў / грі́б'ін'ом або сокыроў] (В.Вор.). Як пояснюють респонденти, косою відрізували пупа хлопцеві, аби був добрим косарем, а дівчинці – гребенем, щоб у неї було гарне волосся. На Гуцульщині хлопцеві «рубали» пупа на сокирі – «аби був газда», а дівчинці на гребені – «щоб добре пряла» [1, с. 298].

Післяродовий період також багатий на різні заборони, метою яких є намагання передусім захистити новонароджену дитину. Саме на післяродових обрядах найбільше відчувається вплив релігійних настанов. Ще свого часу І.Отієнко вислов-

лював думку, що «всі породільні обряди Церква взяла під свою опіку, а самі обряди ці йдуть ще від старозавітніх часів» [7, с. 210].

У говірках Свалявського району побутує рідкісний звичай: коли породіллі дають уперше їсти, то миску з їжею кладуть у відро з водою, щоб у матері стільки молока було, як води у відрі (Тиб., М.Мар., Стр.).

З огляду на глибоку релігійність закарпатців, найбільше заборон стосується породіллі, яка до 40 днів, тобто до церковного обряду введення, вважається нечистою. Це табу, які суворо обмежують її дії: породіллі протягом 6 тижнів заборонено переступати межу, ходити до церкви, по селу, копати город, доїти корову, місити тісто, торкатися ікони та ін.: [р^од^жи^ени^ця^а ни^е м^оже не^ре^ступ^ати через з^ірки / у нас з^ірки то ме^жа] (Под.); [к^аж^ут / ш^чо р^од^жи^ени^ця^а ни^е мош не^ре^ступ^ати ме^жу / бо п^ул^і не^ре^ступ^ати з^ім^лу / аїбо йа ч^ула / ш^чо то ни мош лиш т^і жо^вні / котра стратіла д^іт^ину / зробіла аб^орт] (Тітк.).

Велика кількість табу стосується немовляти, особливо нехрещеного, і має на меті вберегти його від різних фізичних і психічних розладів, спричинених діями дорослих. Це переважно ритуально-магічні обмеження, які забороняють:

1) дивитися на нехрещену дитину чи навіть приходити в хату, де є таке немовля: [ни^е мож на д^іт^ину до хр^ест^а нікати / бо мож йїї ўр^іч^і] (Он.); [д^іт^ину ни^е мож до хр^ест^а ніч^ін^а пров^ідовати / бо д^іт^ина не маїе на соб^і а^нг^ела хороніти^ел^а] (Сім.);

2) залишати надворі (особливо на ніч) випраний дитячий одяг: [ни^е мош пи^ели^енк^і лиш^ати на н^іч / бо м^оже на них по^вд^ути ни^еч^іст^ій в^іте^р / і тог^ді приході^у плач на д^іт^ину] (В.Вор.); [о^бкл^а с^а д^іт^ина не хр^ист^іла / таї пеленкі с^а ни в^ішали вон / бо каз^али / п^от^ата сон заб^ерут^у уд д^іт^ини] (Л.); [пеленкі надв^ур в^ішавут^у лем п^окі сонце не^заїде] (Сім.);

3) виливати будь-де воду після купання немовляти: [в^оду вилив^али ў т^ем^нойе м^істо / п^уд м^уст / об^і к^ури не^згр^ебли / бо к^аж^ут / ш^чо д^іт^ина плач п^от^ач^і м^оже ма^ти / д^уже со^котіли] (Зап.); [в^оду п^іс^ла м^ыт^а вилив^ают вон / там / де н^ік^о ни ступ^а / бо м^оже л^удіна зла ступ^іти / і ў д^іт^инк^і буде плач / к^ол^ік^і] (Мон.);

4) обстригати дитині волосся і нігті до року: [ни мош стрі^чи н^іх^ті / бо к^аж^ут / ш^чо ўб^і д^іт^и росли] (Реп.); [йа св^оїм д^іт^ом т^оже не стрі^гла / а обл^амовала н^іх^та // а д^ах^то о^пк^усує // аїбо йа ни ма^ла м^іц^ных зуб^і / та йа обл^амовала] (Тор.).

Відомий дослідник етнографії Закарпаття П. Богатирьов зауважив, що «поруч із християнськими обрядами селяни вводять у церемонію хрещення й народні звичаї, не прописані церквою» [2, с. 249]. Нам також удалося зафіксувати в більшості сіл Закарпаття табу, яке, очевидно, з'явилося недавно: [хр^ес^ным ни мож заг^ыковатис^а / колі гов^ор^ат в^іру^у ў ц^ерк^ви / а ма^вут^у ўн^атно /

а^кур^атно / г^олосно гов^ор^іти / бо д^іт^ина с^а б^уде заг^ыковати] (Сім.).

Рідкісним і явно забобонним, є табу, пов'язане з материнським молоком, яке в мараморській говірці Закарпаття має назву [з^уд^ул^а] (Сокир., Новос., Тер.), мотивовану дієсловом *годувати*. На Хустщині й Тячівщині вважають: якщо чоловік сяде на ліжко, де спить немовля, або випадково скуштує материнського молока, то в нього воно теж появиться, тобто він [м^оже наб^ратис^а з^уд^ул^і] (Новос., Тер.).

Відлучення дитини від груді – відповідальне і складне завдання, до якого жінки готуються заздалегідь і дотримуються таких вимог: [ни мож д^іт^ину в^ідлуч^ати в^ід ц^іц^кы ў п^іст^а / а ў п^ор^зн^іны / у м^нас^ніц^ах] (Тітк.); [ни даї б^оже про^вир^нути д^іт^ину оп^іят до ц^іц^кы / бо б^уде нис^иринч^іава // хот^у бы ўмир^ало / а ни даї му с^ати таї] (Реп.). Подібні табу поширені майже на всій території України, у більшості регіонів якої вважають, що через відлучення дитини від грудей два рази вона може набутися «поганих очей» [10, с. 40].

Отже, у складі родильної обрядовості Закарпаття фіксуємо велику кількість табу, більшість із яких, незважаючи на категоричне заперечення церквою, продовжує існувати і передаватися від покоління до покоління. Сформовані протягом тисячоліть, такі заборони утворюють своєрідну систему різних символічних, магічних дій, часто забобонних повір^ів, норм поведінки і мають на меті захистити немовля та його матір. Багато з них відомі не тільки на всій обстеженій нами території, а й в інших регіонах України.

Список обстежених населених пунктів Закарпатської області

Біл. – Білки Іршавського району; Б.П. – Бегендятьська Пастіль Великоберезнянського району; Вільш. – Вільшинки Перечинського району; В.Вор. – Верхні Ворота Воловецького району; В.Л. – Великі Лази Ужгородського району; В.Рак. – Великий Раковець Іршавського району; Горін. – Горінчово Хустського району; Дус. – Душино Свалявського району; Зап. – Запереділля Міжгірського району; Кол. – Колочава Міжгірського району; Кор. – Королево Виноградівського району; М.Мар. – Мала Мартинка Свалявського району; Мон. – Монастирець Хустського району; Негр. – Негровець Міжгірського району; Новос. – Новоселиця Тячівського району; Он. – Онок Виноградівського району; Рак. – Ракошино Мукачівського району; Реп. – Репинне Міжгірського району; Син. – Синевир Міжгірського району; Сокир. – Сокирниця Хустського району; Стр. – Строїно Свалявського району; Тер. – Терново Тячівського району; Тиб. – Тибава Свалявського району; Тітк. – Тітківці Міжгірського району; Тор. – Торун Міжгірського району; Сім. – Сімер Перечинського району; Чер. – Черна Свалявського району; Чин. – Чинадієво Мукачівського району.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бігусяк М. З лексики родильного обряду у гуцульських говірках. *Український діалектологічний збірник*: Кн. 3: Пам'яті Тетяни Назарової / [упоряд., ред., передм. П.Ю. Гриценка; Редкол.: П.Ю. Гриценко (відп. ред.) та ін.]. Київ: Довіра, 1997. С. 293–301.
2. Богатырёв П.Г. Магические действия, обряды и верования Закарпатья. Богатырёв П.Г. *Вопросы теории народного искусства*. Москва, 1971. С.167–296.
3. Борисенко В. Сімейна обрядовість українців ХХ – початку ХХІ століття. Київ, 2016. 256 с.
4. Гримашевич Г. Родильний обряд Житомирщини: структура, номінація, функціонування. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського*. Серія: Філологія (мовознавство). 2012. Вип. 16. С. 283–288.
5. Єловська Ю.В. Поняття табу та його класифікації у сучасному мовознавстві. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Філологія. 2014. № 8. Т. 2. С. 221–223.
6. Жвава О. А. Табу у родинних обрядах подільсько-буковинсько-наддністрянського суміжжя. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. Серія 10: Проблеми граматики і лексикології української мови: збірник наукових праць. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. Вип. 8. С. 246–251.
7. Лларіон, митрополит. Дохристиянські вірування українського народу. Київ: АТ «Обереги», 1992. 424 с.
8. Керечанин І.В. Сімейно-родильні обряди і звичаї українців Закарпаття першої половини ХХ ст. (за матеріалами сіл Іршавського району). *Календарна обрядовість у життєдіяльності етносу*: Матеріали міжнародної наукової конференції «Одеські етнографічні читання». Одеса, 2011. С. 473–479.
9. Кондратович О. Народина, або Дарована Богом свіча: родильні звичаї Західного Полісся. Луцьк, 2004. 132 с.
10. Ніколаєва А. Вірування у повсякденному житті українців (кінець ХХ – початок ХХІ ст.). Харків, 2009. 96 с.
11. Тиводар М.П. Етнографія Закарпаття: Історико-етнографічний нарис. Ужгород: Гражда, 2010. 416 с.
12. Фроляк Л. До питання про вербалізацію поведінкового табу в українських підляських говірках. *TeKa Komisji polsko-ukraińskich związków kulturowych*. 2010. Т.V. С. 38–56.
13. Хомчак Л. Лексика родильної обрядовості в південно-західному та північному наріччях: власне пологовий етап. *Волинь-Житомирщина*. Історико-філологічний збірник з регіональних проблем. 2010. № 22(II). С. 372–380.
14. Цивьян Т.В. Мифологическое программирование повседневной жизни. *Этнические стереотипы поведения*. Ленинград: Наука, 1985. С. 154–178.
15. Янковська Ж. Відображення культу предків у родинній обрядовості українців. *Література. Фольклор*. Проблеми поетики. Вип. 34. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2010. С. 465–474.

Pyskach Olha

TABOO IN THE TRANSCARPATHIAN MATERNITY RITUALS: AN ETHNOLINGUISTIC ASPECT

Summary. The article deals with the analysis of verbal and non-verbal taboos in the Transcarpathian birth ritual in accordance with the structural organization of ritual events. The author comes to the conclusion that the stages of the traditional maternal ritual promotes a ramified system of prohibitions in the form of various symbolic, magic acts, beliefs, norms of behaviour, which aim to protect the infant and his mother.

Key words: maternal ritual, taboo, rituals, prohibition, belief.

Одержано 25.06.2019 р.

© Пискач О., 2019